

Valtion nykyiset päällysteiden korjauksen hankintatavat ja niiden kehittäminen

Päällystekurssi 13.-14.3.2024

Ossi Saarinen

13.3.2024

Väylävirasto
Trafikledsverket

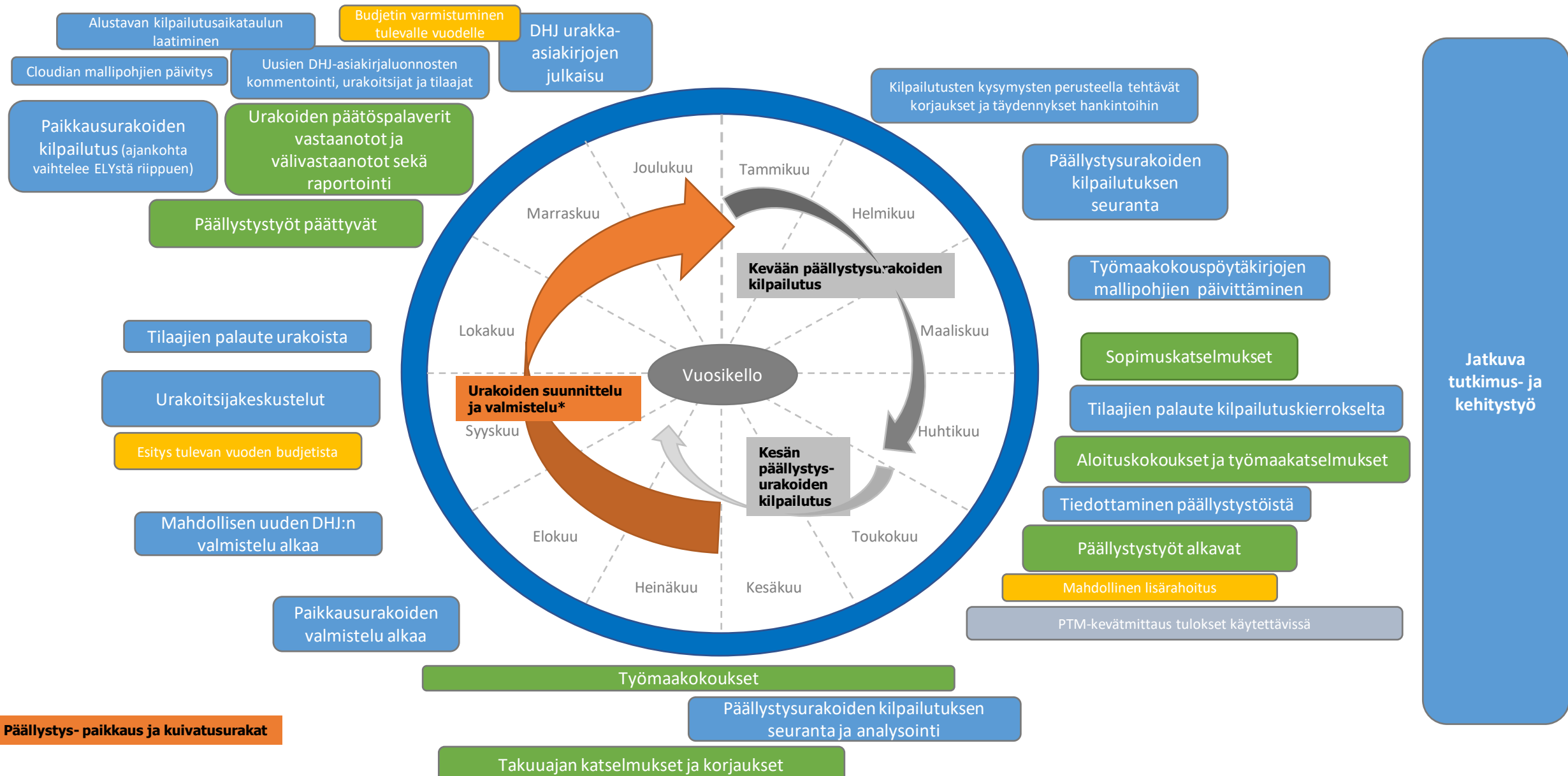

Päällystettyjen teiden korjausta tarkastellaan kokonaisvaltaisesti toimintalinjojen mukaisesti

- Teiden korjauksen kokonaisuuteen kuuluu mm.:
 - Päällysteen korjaus
 - Uudelleenpäällystys
 - Päällysteen paikkaus
 - Tien rakenteen kunto
 - Kuivatus
 - Talvihoidon yhteensovittaminen
 - Tiemerkinnot
- **Vaikutusta myös hankintoihin ja niiden suunnitteluun**
- Päällystettyjen teiden kunnon hallinnassa pyritään valtakunnallisesti kohden kuntotilaa, joka vastaa lain vaatimalla tavalla tienkäyttäjien tarpeisiin ja turvallisuusvaatimuksiin
 - Korjaustoimet pyritään tekemään oikea-aikaisesti ja kustannustehokkaasti.
 - ➡ Laadukas ja pitkäkestoinen lopputulos kokonaisvaltaisesti
 - Ilmaston muuttuminen lisää päällysteiden kulumista ja kuivatuksen toimivuuden tärkeyttä.

Päällystysurakoiden hankinnan vuosikello

Maanteiden päällystysurakoiden hankinta

Väylävirasto
Trafikledsverket

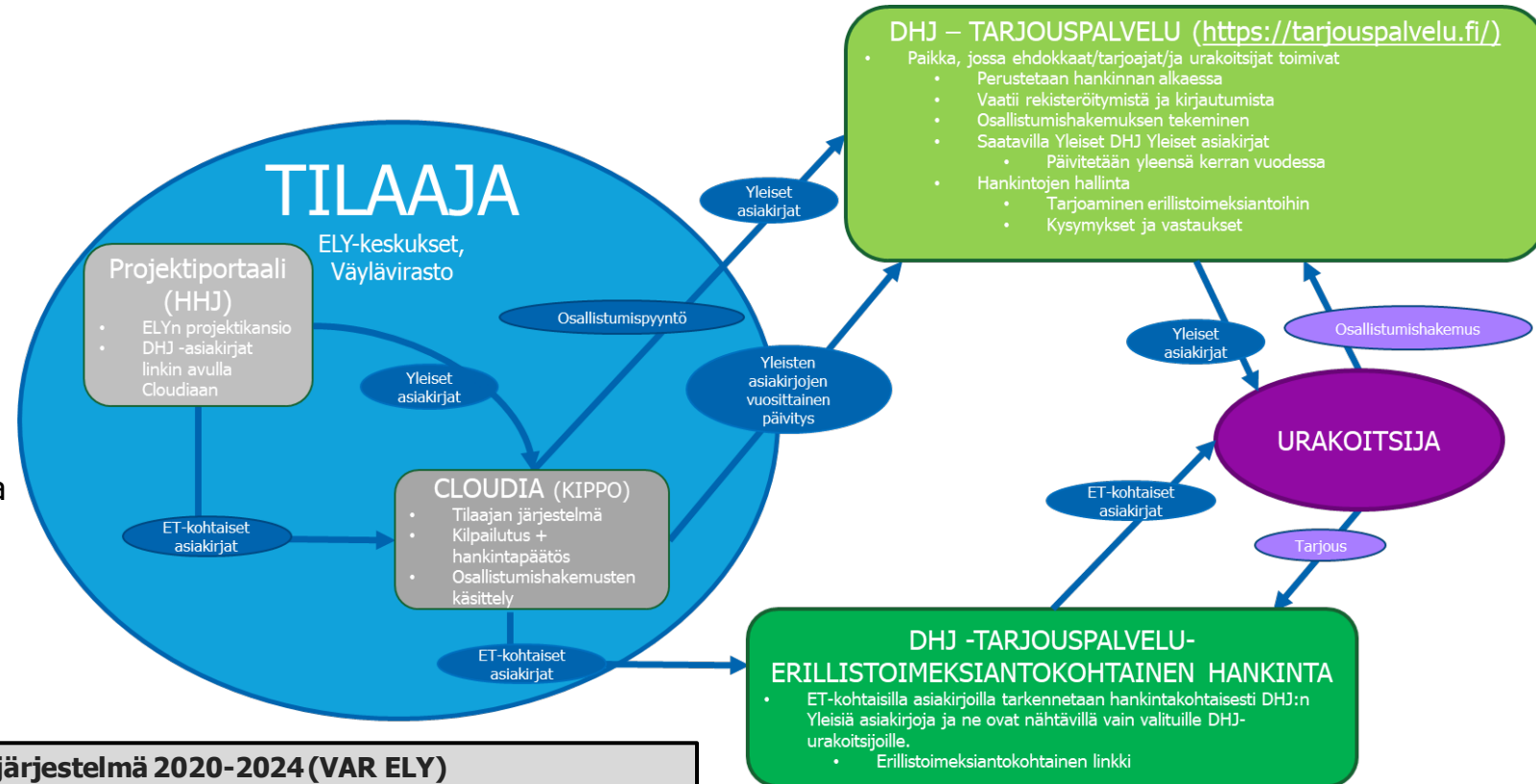
- **Päällystysurakat hankitaan pääasiassa dynaamisilla hankintajärjestelmillä (DHJ)**
 - **Perinteiset päällystysurakat** ovat pääosin 1-vuotisia kokonaishintaperusteisia kokonaisurakoita
 - KAS/UUD ELY käyttävät DHJ:n lisäksi **koostevalintamenettelyä**
- **Pidempikestoisia urakoita** on toteutettu, suunniteltu ja harkittu
 - Erillisten uusiopintausurakoiden (RC/REMIX) kesto on ennen ollut 2-3 vuotta ja ne ovat yksikköhintaperusteisia kokonaisurakoita
 - Viime vuonna erillisiä uusiopintausurakoita ei hankittu ja tänä vuonna ne ovat 1-vuotisia.
 - Useavuotisia palvelusopimuksia on toteutettu, mutta viime vuosina ei ole käynnistetty uusia palvelusopimuksia → Vaatii valtuusmenettelyä

Maanteiden päällystysurakoiden DHJ

Väylävirasto
Trafikledsverket

- Dynaaminen hankintajärjestelmä (DHJ) on hankintamenettely kuten avoin tai rajoitettu menettely.
 - Avoimesta tai rajoitetusta menettelystä DHJ poikkeaa erityisesti siinä, että dynaamisen hankintajärjestelmän sisällä voidaan tehdä lukuisia erillisiä hankintoja ja se on koko kestoensa ajan avoin uusille tarjoajille.
 - Dynaaminen hankintajärjestelmä ei siis muiden hankintamenettelyjen tapaan sulje markkinoita tarjoajien valinnan jälkeen, vaan hankinnan kohteesta kiinnostuneet toimittajat voivat hakeutua järjestelmään koko sen voimassaoloajan ja päästä osallistumaan dynaamisen hankintajärjestelmän sisällä järjestettäviin tarjouskilpailuihin.

- **Maanteiden päällystysurakoiden dynaaminen hankintajärjestelmä 2020-2024 (VAR ELY)**
 - Mukana tällä hetkellä Asfalttikallio, GRK ja Peab
 - <https://www.hankintailmoitukset.fi/fi/public/procurement/27648/notice/34274/overview>
- **Maantiepäällysteiden korjausurakoiden dynaaminen hankintajärjestelmä 2022-2025 (KES ELY)**
 - Kevyemmät soveltuvuusvaatimukset
 - Mukana tällä hetkellä Asfaltti Alfa, Asfalttikallio, GRK, Peab, Sundström, Super Asfaltti
 - <https://www.hankintailmoitukset.fi/fi/public/procurement/70525/notice/125223/contact>

Kokemuksia DHJ:sta

Hyvää

Huolellisesti laadittuna toimiva järjestelmä, joka tulee kaikille toimijoille tutuksi ja helpoksi käyttää

Yhtenäiset asiakirjat

- Muuttuvat vain erillistoimeksiantokohtaisesti ja vuosittain yleisiin asiakirjoihin tehtävien päivitysten myötä → **Yhtenäistää hankintoja**

Osallistumishakemusten käsittelyn yhteydessä tarkastetaan, että ehdot ja soveltuvuusvaatimukset täyttyvät niin, että voidaan selvittää, hyväksytäänkö urakoitsija mukaan DHJ:n → Pääasiassa perustamisvaiheessa, vaikka DHJ:n voi liittyä koska vain

- Hankintavaiheen työmäärä vähenee, mutta Tilajavastuulain mukaisten tietojen täytyminen tulee tarkastaa erillistoimeksiantokohtaisesti
- Mahdollistaa uusien toimijoiden tulemisen milloin vain DHJ:n aikana

Sopimusten hallinnointi helpompaa

- Jos sama tarjoaja voittaa myös toisen tai seuraavia erillistoimeksiantokohtaisia kilpailutuksia, on mahdollista, että saman tarjoajan voittamat seuraavat erillistoimeksiantokohtaiset sopimukset liitetään hallinnollisesti ensimmäisen voitetun sopimuksen alle ikään kuin sopimuksellisesti "omiksi itsenäisiksi osiksi", mutta kuitenkin hallinnollisesti saman sopimuksen alle. Näin toimittaessa esim. työmaakokouksissa voidaan käsitellä saman sopimuskumppanin voittamia useita erillisurakoita, eikä tarvitse järjestää useita eri kokouksia per sopimuskumppani.

Nopea ja tehokas kilpailutus

- Tarjousaika jopa vain 10 päivää tarjouspyynnön julkaisemisesta
- Mahdollistaa yksittäisten kohteiden nopean kilpailutuksen (voidaan saada kustannushyötyäkin)

DHJ:n asiakirjamallien sähköisyys mahdollistaa arkea helpottavat tehokkuushyödyt. Menettelyn automatisointi mahdollistaa myös tarjousten vertailuvaiheen tehostamisen.

Sopii monenlaisien päällystöiden ja päällysteen paikkaustöiden hankintaan

- Voi sisällyttää myös esim. tierakenteen ja kuivatuksen parantamista

Huomioitavaa

Pitää määritellä tarkkaan mukana olevat tilaajat, hankinnan kohde ja potentiaaliset tarjoajat.

Vaatii huolellista suunnittelua ja alkuponnistusta, jotta hankinnan ehdot, soveltuvuusvaatimukset ja asiakirjat saadaan sellaisiksi, että ne soveltuvat kaikkiin DHJ:n hankintoihin ja, että niitä voidaan hyödyntää mahdollisimman monipuolisesti ja tehokkaasti

- DHJ:n soveltuvuusvaatimusten ja ehtojen muuttaminen kesken on todella vaikeaa

Tehtävien hankintojen volyyymi tulee olla aika suuri ja tasainen

Pitää sopia, kuka/ketkä hallinnoivat järjestelmää

Ohjeistetaan kaikki osapuolet käyttämään ja toimimaan DHJ:ssa

Päällystysurakoiden kilpailutusmäärät ja urakkakoko

Kilpailutusten määrä 2020-2024

Vuosi / Kilpailutus ten määrä	DHJ 1	DHJ 2	Muu menettely	Yhteensä
2020	28		5	33
2021	32		4	36
2022	25		6	31
2023	40	10		50
2024	≥36	≥10	3	49
Yhteensä	161	20	18	199

Päällystysurakoiden urakkakoko (DHJ)

Vuosi / Keskimääräinen urakkakoko (M€)	DHJ 1	DHJ2	Kaikki
2020	4,3		4,3
2021	3,1		3,1
2022	4,0		4,0
2023	3,5	2,5	3,3
2024	7,8	5,5	6,8

DHJ 1 = Tienpäällystysurakoiden DHJ 2020-2024 (**3 toimijaa**)

DHJ 2 = Maantiepäällysteiden korjausurakoiden DHJ 2022-2025 (**6 toimijaa**)

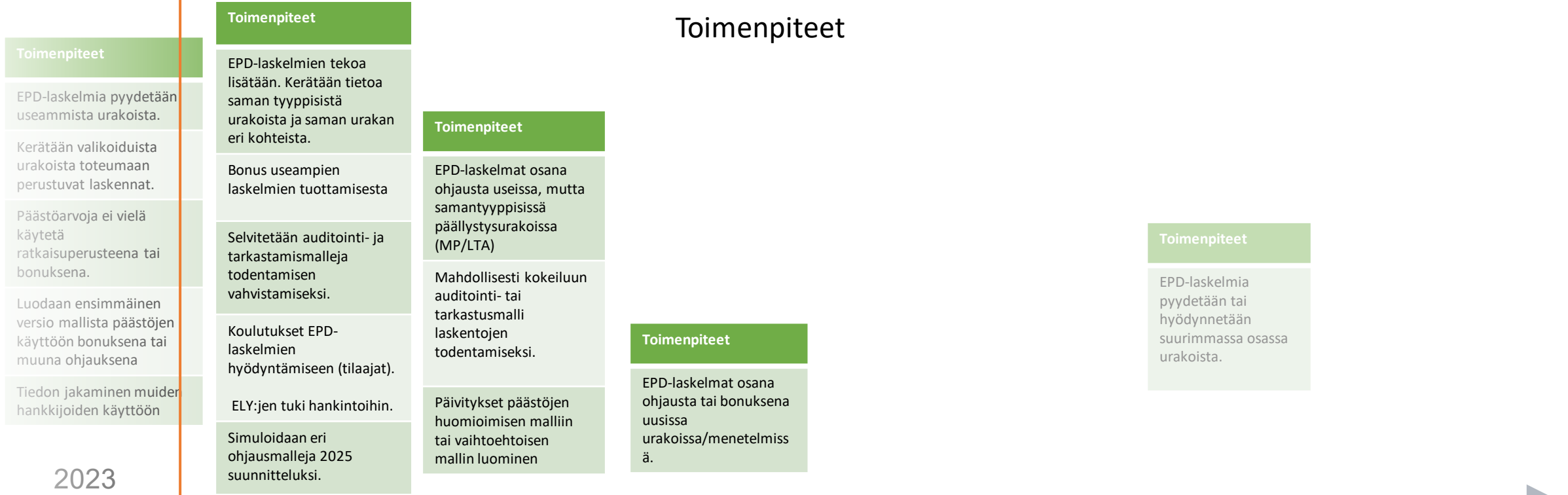
Muu = Esim. Erilliset paikkausurakat ja koostevalinta

Päällystyshankintojen kehittäminen

- DHJ on koettu yleisesti hyväksi niin urakoitsijoiden kuin tilaajien mielestä
 - Nykyiset DHJ:t ovat päättymässä, joten viimeistään ensi vuoden hankintoihin ollaan valmistelemassa uutta DHJ:ta
 - Osallistumishakemuksien toimittaminen alustavasti syksyllä 2024
 - Tavoitteena on, että päästäisiin yhdellä DHJ:llä jatkossa
- Viime vuosina on ollut keskustelussa malleja, joissa pyritään löytämään mekanismeja pitkäkestoisemman päällysteen saamiseksi, mutta toistaiseksi niitä on kirjattu urakka-asiakirjoihin enemmänkin bonusmallisina.
 - Hitaammasta urakehityksestä etua
 - Lisäksi takuuajan pidentäminen on ollut esillä
- Ympäristökriteerien ja –tiedon kehittyminen ja lisääntyminen tuovat mahdollisuuksia hankintoihin
 - Tavoitteena päästöjen vähentäminen päällysteen elinkaaren aikana ja kiertotalouden edistäminen
 - Ympäristövaikutusten laskentatyökalu (EPD-työkalu) tuo mahdollisuuksia bonuskäytännöistä aina ympäristökriteerien huomioimisen tarjousten vertailussa.

Toimenpiteet

Tulokset

Maanteiden paikkaustöiden hankinta

- Paikkaustöitä hankintaan erillisissä paikkausurakoissa sekä Maanteiden hoitourakoissa (MHU).
 - Erillisissä urakoissa tehtävät toimenpiteet ovat suurimmaksi osaksi ennakkoon suunniteltuja, kun taas hoitorakoissa tehdään enemmän akuutin tarpeen paikkauksia.
 - Läntisellä hankinta-alueella (PIR, VAR, EPO) on irrotettu hoidon paikkaukset erillisiin paikkausurakoihin joko osin tai kokonaan
- Erilliset paikkausurakat ovat enimmäkseen yksikköhintaurakoita, jossa maksetaan urakoitsijalle toteutuneiden suoritteiden mukaisesti yksikköhintaluettelon perusteella
 - Yksikköhintaurakoissa voi olla mukana myös kumppanuustoimintaa, jossa tilaaja ja urakoitsija toimivat tiiviissä yhteistyössä yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi.
 - Hankitaan omina urakoina (avoin hankinta) tai DHJ:ää käyttäen
 - On laadittu erilliset malliasiakirjat, joita on hyödynnetty myös DHJ:n paikkausosan (osa B) Yleisissä asiakirjoissa.
 - Urakoiden kestot vaihtelevat 1-vuotisista monivuotisiin
 - Päällysteen paikkaustöitä tehdään korjausurakoissa vuosittain n. 20-30 M€:lla
 - Paikkausurakoiden kulut ovat riippuvaisia mm. rahoituksesta ja sääolosuhteista

Erilliset paikkausurakat
PPU DHJ EHA Itä 2024/ ELY EHA Länsi 2024
Päällysteiden REPA VAR ELY 2023-2024
VAR ELY paikkausurakka 2024->
Pirkanmaan paikkausurakka 2024-2025 (2026-2027)
Päällysteiden paikkausurakka POS ELY 2022-2023 (optio 2024-2025)
Päällysteiden paikkausurakka POP LAP ELY 2022-2023 (2024-2025)
Päällysteiden paikkausurakka KES ELY 2022 (optio 2023-2024)
Päällysteiden paikkausurakka EPO ELY 2022 (optio 2023-2024)

Maanteiden
hoitourakat (MHU)

Paikkausurakoiden hankintojen kehittyminen

- **Pirkanmaan paikkausurakka 2024–2025 (2+2)**
 - Urakka on yksikköhintainen (Valuasfaltti ja liikennemerkkit) päällysteiden paikkausurakka, joka sisältää kokonaishintaisen osan (palvelusopimus).
 - Palvelusopimukseen kuuluu oleellisena osana tiestön tilan ja päällysteen kunnon tunteminen. Urakoitsija on velvollinen tarkkailemaan jatkuvasti päällystetyn tieverkon tilaa siten, että hallitsee päällysteen kunnon myös kelin muutostilanteissa tai muissa poikkeavissa olosuhteissa.
 - Kokonaishintainen palvelusopimus koostuu mm. seuraavista tehtävistä ja vastuista:
 - Päivystäminen 24/7, pikapaikkaaminen, paikkaamisen ohjelmointi, tiestötarkastukset ja tiestön inventointi, tiestön videokuvaus tilaajan erikseen hankkimalla kalustolla
- **Päällysteen paikkaustöiden hankinnan mukaan ottaminen myös uudessa DHJ:ssa**

Kuivatuksen parantaminen päällystetyillä maanteilla

- Kuivatusurakoita hankitaan ja toteutetaan tällä hetkellä päällysteurakoissa, maanteiden hoitourakoissa, sekä kuivatuksen erillisurakoissa.
- Erillisiin kuivatusurakoihin on laadittu malliasiakirjat yhdessä ELY-keskusten kanssa
 - Urakka on kumppanuustoimintaan perustuva yksikköhintaurakka, josta maksetaan urakoitsijalle toteutuneiden suoritteiden mukaisesti liitteenä olevan tarjouksen yksikköhintaluettelon perusteella.
 - Kohteille ei ole valmiita suunnitelmia. Urakoitsija ja tilaaja/tilaajan edustajat yhteistyössä suunnittelevat korjaustoimenpiteet sekä toteutustavat. Urakoitsijalta odotetaan asiantuntevaa osaamista kuivatuksesta.
- Tavoitteena on mm.
 - Edistää kokonaisvaltaista lähestymistapaa kuivatusongelmiin ja teiden korjaukseen
 - Sovittaa kuivatustöiden tekeminen päällystyskohteille ennen toteutusta
 - Pidentää päällystettyjen teiden elinkaarta ja kohdistaa kuivatuksen parannustyöt päällystetyille teille, joissa päällyste on vielä kunnossa tai päällyste tullaan lähiaikoina uusimaan.

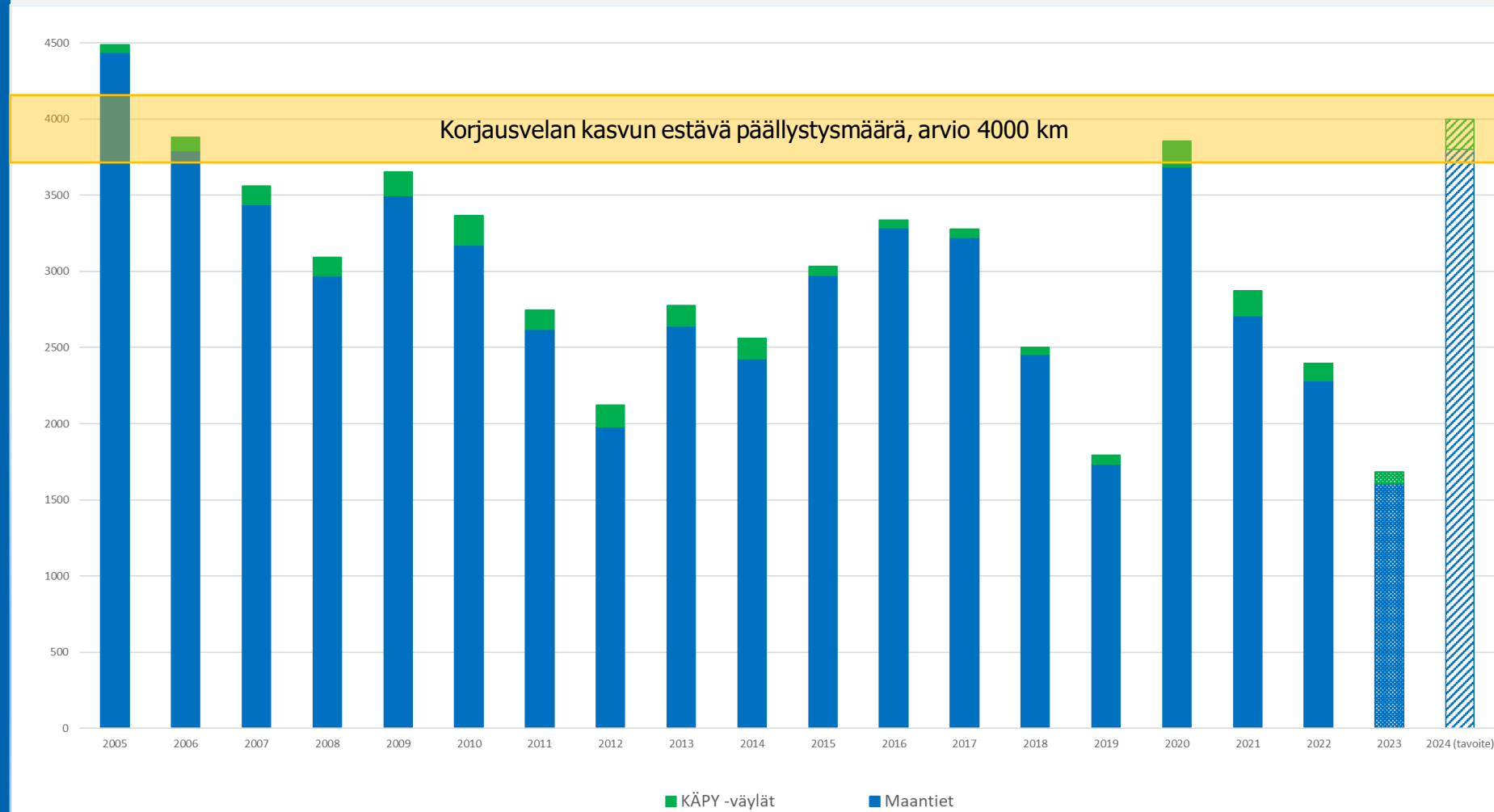
Hankintojen kehittämistä haastaa

Väylävirasto
Trafikledsverket

- Rahoituksen poukkoilu
- Pakotteet tuovat rajoituksia erityisesti päällystyshankintoihin todennäköisesti vielä useita vuosia.
- Valtuusmenettely vaikeuttaa yli 3 –vuotisten urakoiden toteutusta.
- Henkilöresurssit

KIITOS!

Väylävirasto
Trafikledsverket